

SUPERVIZOR JE TU, DA OSTANE

Ko smo na KPK pripravljali Projekt transparentnost, smo se zavedali, da bo Supervizor deležen mešanih ob utkov. Da se bo na za etku soo al s škandali in populizmom, ki bo posledica prehitrih zaključkov o nekaterih podatkih. Da bo sledilo nasprotovanje, razočaranje in celo diskreditiranje. Da bo navsezadnje naletel na – milo re eno – negodovanje v javnem sektorju, ki mu bodo mediji in posamezniki zastavljali bolj ali manj tehtna vprašanja. Podobno je bilo pred leti, ko je zaživel Zakon o dostopu do informacij javnega zna aja.

Najpogostejša kritika danes je, da naj bi bila slovenska javnost nerazgledana, neizobražena, paranoidna, skratka nesposobna uporabe orodja, kot je Supervizor. Lahko bi odgovorili z Einsteinom: e ideja sprva ne izgleda absurdna, potem zanjo ni upanja. Vendar je stvar resnejša. Namre , e javnost ni zmožna odgovorne uporabe Supervizorja, kako so potem ti isti državljani sposobni odgovorne in racionalne volilne izbire?

Komisija je – obratno – mnenja, da so orodja, kakršno je Supervizor, dodatna opora angažiranim državljanom in krepijo sidro ter smisel participatorne demokracije. To vrednost Supervizorja so prepoznali posamezniki vse od Indije preko Nem ije, Francije pa do ZDA, ki v zadnjih dneh izražajo pri akovanja za podoben vpogled v javne odhodke v njihovih državah. Transparentnost je eden naju inkovitejših ukrepov za zmanjševanje korupcijskih tveganj.

So tudi pomisleki, da je Supervizor Veliki brat. Država nas od svojega nastanka naprej sla i in prepri uje po stari maksimi " e nimaš ni esar za skrivati, se nimaš ni esar bati." Ko se reflektor obrne v nasprotno smer, je vse narobe. Vzporednice med Supervizorjem in Velikim Bratom so poskus intelektualne prevare, ki je žaljiva za Orwella. Supervizor ni ne pove o osebnih podatkih, ne pokuka v nobeno spalnico, ne posega v komunikacijsko ali splošno zasebnost posameznikov. Ne posega v nobeno od temeljnih ustavnih pravic, ki jih deklarirata slovenska Ustava ali Evropska konvencija o lovekovih pravicah.

Supervizor ni igra a. Je orodje. Orodje, ki zahteva odgovorno novinarstvo, odgovornega državljana in odgovornega javnega uslužbenca ali funkcionarja. Supervizor ne daje odgovorov, ampak omogo a postavljati boljša vprašanja. Odslej bodo vprašanja mo nejša, zato bodo morala biti tudi dejanja in odgovori tehtnejši in odgovornejši. V splošno korist.

Rok Praprotnik

RUBRIKA +/-

»Sovražnike transparentnosti lahko razvrstimo v tri kategorije: hudodelec, ki poskuša ubežati roki pravice; tiran, ki skuša zadušiti javno mnenje, ker se boji slišati njegov glas; boje ali len lovek, ki se pritožuje nad splošno nesposobnostjo zato, da bi zakril svojo lastno«.

(Bentham, Jeremy. 1791/1994: 582. "Of Puplicity". V Public Culture)

PRIJAVI SE NA NOVICE

(na našem e - naslovu <http://www.kpk-rs.si/sl/newsletter>)

V OSPREDJU

- ! Tema meseca: Supervizor in transparentnost delovanja države (str. 2)
- ! Na elno mnenje o dolžnosti izogibanja nasprotju interesov (str. 3)
- ! Nadzor nad premoženjskim stanjem zavezancev (str. 3)
- ! Izdaja dovoljenja za izvzetje iz dolžnosti uporabe protikorupcijske klavzule (str. 3)
- ! Komisija vabi osnovne šole k sodelovanju na Ustvarjalnem nateaju (str. 3)
- ! Sre anje medvladne delovne skupine za prepre evanje korupcije na Dunaju (str. 3)
- ! Za enja se evropski projekt EACT (str. 3)
- ! Sre anje z delegacijo hrvaške Komisije za ugotavljanje nasprotja interesov (str. 3)

OPOMNIK

- Poro anje lobirancev (takoj po stiku z lobistom ali poskusu nedovoljenega stika)
- Dolžnost uporabe protikorupcijske klavzule (vse pogodbe v vrednosti nad 10.000 evrov brez DDV)
- Omejitve poslovanja (poro anje 1 mesec po nastopu funkcije)
- Nezdružljivost funkcij (poro anje v 30 dneh po izvolitvi ali imenovanju)
- Dolžnost prijave premoženjskega stanja (1 mesec po nastopu funkcije)
- Za asna prepoved poslovanja po prenehanju funkcije (2 leti po prenehanju)
- Rok za oddajo na rtov integritete **5. junij 2012**
- Rok za prijavo na Ustvarjalni nate aj Komisije za prepre evanje korupcije **30. november 2011**

ŠTEVEC

- ! Spletna aplikacija Supervizor, ki je splošni javnosti postala dostopna 23. avgusta 2011, je prvi dan zabeležila 1.200.000 ogledov.

NAPOVEDNIK

- Zagreb, 9. september 2011 – Podpis memoranduma o sodelovanju med Komisijo za prepre evanje korupcije in hrvaško Komisijo za ugotavljanje nasprotja interesov
- Laxenburg, 19. – 24. september 2011 – EACT – otvoritvena konferenca

Supervisor in transparentnost delovanja države

Transparentnost delovanja države je osnovni element civilne in demokrati ne družbe. Javna dostopnost informacij o delovanju države in državne uprave omogoča splošno javno razpravo o sprejemanju odločitev, povečuje odgovornost nosilcev javnih funkcij ter zmanjšuje tveganja za slabo upravljanje, zlorabo oblasti in korupcijo. Transparentnost delovanja države vključuje tudi transparentnost porabe javnega denarja. Slednja je pomembna zlasti za vzpodbujanje in zagotavljanje poštene konkurence ter smotno, gospodarno in učinkovito porabo javnih sredstev.

Na pomen transparentnosti delovanja države opozarja kar nekaj slovenskih pravnih aktov. Prvi med njimi je zagotovo Ustava Republike Slovenije, ki v 39. členu določa pravico dostopa do informacij javnega značaja. Med zakoni zagotovo velja omeniti Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ) in Zakon o medijih (ZMed), izpostavitveni pa velja tudi 22. člen Zakona o javnem naročanju (ZJN-2), ki omogoča nadzor nad pravilnostjo delovanja javnega sektorja. Poseben poudarek krepi delovanja pravne države, integritete in transparentnosti namenja tudi Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK). Prav tako je v Strategiji delovanja in razvoja državne uprave RS na svetovnem spletu iz septembra 2004 posebno poglavje namenjeno tudi transparentnosti državne uprave.

Ideja transparentnosti pa ni nova. Eden prvih, ki je spregovoril o njej, je britanski pravnik in filozof Jeremy Bentham (živel je v letih 1748 – 1832). Bentham, ki je sicer bolj znan po svoji ideji zapora Panoptikon, je namreč v svojem manj znanem filozofskem delu z naslovom *Of Publicity* iz leta 1791 razvil idejo o nadzoru oblasti s pomočjo publicitete oziroma transparentnosti.

Po Benthamu je transparentnost temelj za zagotavljanje javnega zaupanja. Prepričan je bil, da odprta in svobodna politika ne predstavlja zaupanja in varnosti samo ljudem, temveč tudi voditeljem: »Dovolimo, da ne bo mogoče, da bi bilo narejeno karkoli, kar bi bilo ljudstvu neznano – dokažimo jim, da jih ne želimo niti ogoljufati, niti presenetiti – s tem jim odvzamemo vsa orožja nezadovoljstva. Javnost vam bo poplala s še večjim zaupanjem. Kleveta bo izgubila svojo moč ... od dveh vlad, od katerih bo ena delovala skrito in druga odprto, bo slednja imela moč, pogum in spoštovanje, in to jo bo napravilo močnejšo od druge« (Bentham, 1791/1994: 582–583) je zapisal.

Hkrati je bil Bentham mnenja, da je transparentnost »pogoj za oblikovanje razsvetljene sodbe« (Bentham, 1791/1994: 590), poleg tega je »absolutno nujna, da volivci lahko delujejo na podlagi znanja« (Bentham, 1791/1994: 585). Danes, po dobrih 200 letih, lahko tej njegovi misli le pritrdimo.

V svojem delu je posebej izpostavil nadzorno funkcijo publicitete. Kot enega pomembnejših razlogov za publiciteto Bentham navaja, da je z njo treba »prisiliti lane skupšine opravljati njihovo dolžnost« (Bentham, 1791/1994: 581).

Spregovoril pa je tudi o (kot je sam navedel) »sovražnikih transparentnosti«, torej tistih, ki si ne želijo transparentnosti: »Sovražnike transparentnosti lahko razvrstimo v tri kategorije: hudodelec, ki poskuša ubežati roki pravice; tiran, ki skuša zadušiti javno mnenje, ker se boji slišati njegov glas; bojevit ali lenovek, ki se pritožuje nad splošno nesposobnostjo zato, da bi zakril svojo lastnost« (Bentham, 1791/1994: 582).

Podobnega mnenja je bil tudi francoski filozof Michel Foucault (živel je v letih 1926 – 1984), ki je v enem svojih tekstov zapisal, da izpostavljenost oblasti nadzoru javnosti »odpravlja nerazsvetljene sobane, v katerih se kotijo arbitrarna politična dejanja«. Kajti, kot je zapisal Bentham, »tajnost je instrument zarote; zato ne bi smela biti sistem normalnega vladanja« (Bentham, 1791/1994: 591).

Kot je bilo omenjeno, je pomemben del transparentnosti države tudi transparentnost porabe njenih finančnih sredstev.

Slovenski posredni in neposredni proračunski uporabniki letno razpolagamo z okoli 4,7 milijardami evrov davkoplačevalskih sredstev. Odgovornost vseh javnih uslužbencev in njihovih predstojnikov je, da delujejo pregledno in v interesu javnega dobra. K temu sodi tudi transparentna poraba javnega denarja, s katero so povezana sistemska korupcijska tveganja.

Komisija je v okviru svojega projekta »Transparentnost« zasnovala in izdelala spletno aplikacijo Supervisor, ki omogoča pregled finančnih transakcij proračunskih uporabnikov.

Aplikacija omogoča vpogled v finančne tokove med javnim in zasebnim sektorjem ne samo regulatornim in nadzornim državnim organom, pa tudi celotni javnosti, s čimer se odpira nova paradigma dostopa do informacij javnega značaja ter nadzora in odgovornosti nad porabo javnega denarja. Obenem se izvršuje temeljni namen poslanstva komisije: **krepitev delovanja pravne države, integritete in transparentnosti, odpravljanje korupcijskih tveganj in nasprotja interesov.**

Na podlagi vnosa iskalnih pojmov Supervisor prikazuje pogodbene stranke sektorja države, največje prejemnike sredstev, povezane pravne osebe, datum in znesek transakcij in namen nakazila, omogoča pa tudi različen grafični prikaz, izpise za časovno določeno obdobje in podobno.

Večja transparentnost delovanja države je zato zagotovo v interesu vseh, ki se zavzemajo za zmanjšanje tveganj za zlorabo oblasti in korupcijo ter smotno, gospodarno in učinkovito porabo javnih sredstev.

Ali kot je o nezaupljivosti zapisal Jeremy Bentham: »Nezaupljivost se vedno povezuje s skrivnostjo. [Nezaupljivost] misli, da vidi zlo in, kjer opazi spakovanje tajnosti; in redko se vara. Zakaj bi se skrivali, če nas ni groza, da bi bili vidni? Tako kot se nemoralnost zavija v temo, nedolžnost zakoraka v odprti dan ...« (Bentham, 1791/1994: 582).

Odzivi na Supervisorja na socialnih omrežjih

jsanchez_bcn: *That's the kind of initiatives I want to see from next spanish government. I guess UK has something similar as well.* techcrunch.com/2011/08/23/slo...

tatsuke95: *With all the doom and gloom of the economy, naysaying, sky-is-falling, world-is-ending discussion (much of it warranted), it's nice to see that we're still progressing - as a global society- towards freedom and transparency. Bonus points for this progression being driven by technology.*

Rampre: <http://t.co/MZbLLyh> je kaj jasno na vseh grafih brez velikega tuhtanja, je to, kdaj je december #supervisor

halo_kris: *Slovenia offentliggjør all offentlig pengebruk gjennom nettjenesten Supervisor: j.mp/reDo88 #transparency*

LiberTIC: *La Slovénie ouvre ses données budgétaires et utilise la transparence pour combattre la corruption* <http://t.co/FEC13g0> via @mtlouvert

Miroslav Kranjc: *USASpending is sleeker and has advanced functions in comparison to Supervisor. However, the catch is in the details. Supervisor displays every single transaction... :)*

Sriram Srinivasan: *hope this is done for india*

RandyClemensEsq: *Take notes @WhiteHouse #plskthx /cc @RonPaul RT @starbuxman Slovenia exposes webservice to analyze gov't spending* <http://t.co/0uL3PtC>

Andraz Logar • CEO at 3fs: *Respect to the girls and guys behind this project.*

ruiqing: *Slovenia gets transparent by revealing all government spending via Supervisor* <http://j.mp/qSJXoH>

Na elno mnenje o dolžnosti izogibanja nasprotju interesov

Ravnanje uradnih in odgovornih oseb subjekta javnega sektorja, ki kršijo dolžno ravnanje, povezano z uresni evanjem na el preglednosti (transparentnosti) in enakopravnega obravnavanja ponudnikov v postopku najemanja stvarnega premoženja države, ter dolžno ravnanje, ki ga nalagajo predpisi o javnem naro anju, s tem pa subjektu zasebnega prava uresni ijo pri akovano korist, ustreza opredelitvi korupcije iz tretje alineje 2. lena ZPKor.

Funkcionar subjekta javnega sektorja se je dolžan izogniti ravnanju, ki vpliva ali ustvarja videz, da vpliva na objektivno in nepristransko opravljanje njegove javne funkcije. Tako je dolžan ravnati zaradi zaš ite integritete svoje funkcije, integritete državnega organa, ki ga vodi, in posledi no integritete javnega sektorja ter zaradi krepitve zaupanja javnosti v nepristranskost in objektivnost njegovega dela in tudi dela drugih funkcionarjev. Opisano sovpada z javnim interesom in mora biti prva skrb vseh zaposlenih v javnem sektorju. To velja za vse posameznike, ki v kakršnikoli obliki (so)delujejo znotraj javnega sektorja, etudi jih k izogibanju nasprotju interesov formalno ne zavezuje noben pravni akt.

Nadzor nad premoženjskim stanjem zavezancev

Ljubljana – Komisija na rtuje podroben nadzor nad premoženjskim stanjem 50 naklju no izbranih zavezancev. Vzorec je oblikovan na podlagi seznama zavezancev izvršilne in zakonodajne oblasti, ki so bodisi dolgoletni funkcionarji ali uradniki na položaju, oziroma jim je funkcija ali služba prenehala v preteklih 24 mesecih.

Izdaja dovoljenja za izzetje iz dolžnosti uporabe protikorupcijske klavzule

Ljubljana – Komisija je na podlagi petega odstavka 15. lena Zakona o integriteti in prepre evanju korupcije in 207. lena Zakona o splošnem upravnem postopku Ministrstvu za zunanje zadeve izdala dovoljenje za izzetje iz dolžnosti uporabe protikorupcijske klavzule v pogodbi.

Zavezanec tako ni dolžan vklju iti protikorupcijske klavzule v najemno pogodbo za rezidenco za asne odpravnice poslov na Veleposlaništvu RS v Teheranu, Islamska republika Iran, za obdobje od 13.08.2011 do 12.08.2012.

Ve o vsebini izdanega dovoljenja si lahko preberete na spletni strani komisije.

Komisija vabi osnovne šole k sodelovanju na Ustvarjalnem nate aju

Ljubljana – Komisija je na spletnih straneh Ministrstva za šolstvo in šport objavila Ustvarjalni nate aj Komisije za prepre evanje korupcije za osme razrede devetletke, ki ga organizira v okviru dogodkov ob dnevu boja proti korupciji, ki bodo potekali od 1. do 9. decembra 2011.

Komisija želi z javnim nate ajem spodbuditi razmišljanja mladostnikov v osnovnih šolah o integriteti posameznika, njeni povezavi z vrednotami kot so poštenost, pravi nost in enakost, o možnih posledicah, kadar posameznik in družba takšnih vrednot ne gojita in razvijata, ter o tem, v kakšni meri je takšno stanje povezano s pojavom korupcije v družbi. Namen je u ence spodbujati k razmišljanju o lastnih izkušnjah in razvijanju sposobnosti razumevanja ter reševanja eti nih vprašanj.

Izbranih bo 13 najboljših risb – lahko tudi s slogani, kratkimi razmišljanji in izjavami – ki jih bodo ustvarili u enci. Izdelki bodo razstavljeni na razli nih lokacijah po Sloveniji in izobešeni v prostorih komisije. Uporabljeni bodo tudi za pripravo koledarja in v drugih publikacijah.

Na javni nate aj se lahko prijavi vsaka osnovna šola s sedežem v Republiki Sloveniji, ki bo do 30.09.2011 Komisiji za prepre evanje korupcije na elektronski naslov poslala prijavo, skladno s pogoji, nate aj pa bo zaklju en 30.11.2011. Ve informacij o vsebini javnega nate aja in prijavi najdete na:

http://www.mss.gov.si/si/storitve_in_javne_objave/javne_objave/obvestila/osnovnosolsko_izobrazevanje/#c17523.

Sre anje medvladne delovne skupine za prepre evanje korupcije na Dunaju

Dunaj – Organizacija Združenih narodov je organizirala 2. sre anje medvladne delovne skupine za prepre evanje korupcije (Second Intersessional Meeting of the Open-ended Intergovernmental Working Group on Prevention), ki so jo ustanovile države pogodbenice Konvencije združenih narodov proti korupciji (UNCAC).

Skupina predstavlja mednarodno platformo za izmenjavo dobrih praks s podro ij, ki jih ureja konvencija. Njen namen je spodbujati in krepiti ukrepe za u inkovitejše in uspešnejše prepre evanje korupcije in boj proti njej. Tridnevno sre anje je bilo namenjeno izmenjavi informacij o preventivnih ukrepih, ki jih države pogodbenice izvajajo v svojih državah in se nanašajo na preventivne protikorupcijske usmeritve in postopke (5. len UNCAC-a), javni sektor (7. len), pravila ravnanja za javne uslužbence (8. len), javno poro anje (10. len) in zasebni sektor (12. len). Prav tako so se posvetili podro ju spodbujanja aktivnega sodelovanja posameznikov in skupin zunaj javnega sektorja, kot so civilna družba, nevladne organizacije in skupnosti boja proti korupciji ter osveš anju javnosti o resnosti pojava korupcije, razlogih zanjo in nevarnostim, ki jih prinaša (13. len). Dobre prakse vseh držav bo sekretariat konvencije objavil na spletni strani in o njih tudi poro al na 4. zasedanju Konference držav pogodbenic UNCAC-a (Maroko, 24. – 28. oktober 2011).

Za enja se evropski projekt EACT

Laxenburg – Trilateralni projekt EACT (European Anti-Corruption Training), v katerem sodelujejo protikorupcijske institucije treh držav – avstrijski Zvezni urad za prepre evanje in boj proti korupciji, slovaški Urad za boj proti korupciji in slovenska Komisija za prepre evanje korupcije v sodelovanju z Nacionalnim preiskovalnim uradom – bo trajal dve leti (2011-2013). Aktivnosti bodo vklju evale dve konferenci in vzpostavitev treh tematskih delovnih skupin: preventiva (vodila jo bo Slovenija), odkrivanje in pregon (Avstrija) in mednarodno sodelovanje (Slovaška). Uvodna konferenca bo septembra 2011 v Avstriji, tri dvodnevna sre anja vsake delovne skupine bodo potekale v vodilnih državah, zaklju na konferenca pa bo leta 2013 v Sloveniji. V sklopu projekta EACT – s sloganom Practice meets practice – je predvidena izdaja ve priro nikov, vsebinski poudarek pa bo na študiji primerov in izmenjavi prakti nih izkušenj. Projekt bo namenjen visokim uradnikom iz držav lanic EU, schengenskega obmo ja in Zahodnega Balkana.

Delovni obisk delegacije hrvaške Komisije za ugotavljanje nasprotja interesov

Ljubljana – Vodstvo komisije se je sestalo z delegacijo hrvaške Komisije za ugotavljanje nasprotja interesov (Povjerenstvo za odlu ivanje o sukobu interesa).

V imenu hrvaške komisije sta se delovnega sestanka udeležila njen predsednik Mate Ka an in predstojnik urada komisije Zlatko Draganovi . Predstavniki obeh komisij so izmenjali medsebojne izkušnje pri prepre evanju in boju proti korupciji, prav tako so se dogovorili za oblike konkretnega sodelovanja na podro ju nadzora nad premoženjskim stanjem in nasprotja interesov. Dogovorjeno bosta obe strani potrdili tudi s podpisom memoranduma o sodelovanju 9. septembra 2011 v Zagrebu.

Razširjene nadzorne pristojnosti

Ko je predsednik obljubljal ve transparentnosti, sem mislil, da se to nanaša na vlado.

Vir: Phil Ebersole's Blog (<http://philebersole.wordpress.com/2011/04/04/obama-honored-for-transparency/>); objavljeno z dovoljenjem avtorja; Avtor: Mike Keefe